Семейна медиация

Португалия

СЕМЕЙНА МЕДИАЦИЯ В ПОРТУГАЛИЯ

Доброволно участие и необходимост споразумението да бъде одобрено от съд или длъжностно лице по гражданското състояние

Медиацията в Португалия е доброволна. Страните в семеен спор, засягащ деца или съпрузи, могат да използват публична или частна семейна медиация по взаимно съгласие. Съдът може също да насочи страните към медиация, но не може да им я налага без тяхно съгласие.

До семейна медиация може да се пристъпи преди предявяването на иск пред съда или пред службата по гражданското състояние (*Conservatória do Registo Civil*) или след като искът вече е бил предявен. **И в двата случая, за да има изпълнителна сила, споразумението, свързано със семейни въпроси, трябва да бъде одобрено.** Представителите на страните (ако има такива) също могат да присъстват на сесиите по медиация — и те на практика понякога го правят. В Закон № 29/2013 от 19 април 2013 г. се съдържат подробности за основните принципи, приложими към медиацията.

Медиация в съдебното производство

Ако страните пристъпят към **семейна медиация преди предявяването на иск** и ако се стигне до споразумение, те следва **да поискат от избрана от тях служба по гражданското състояние да одобри споразумението**. Такива споразумения могат да обхващат въпроси, засягащи съпрузите (напр. развод, плащания на издръжка между съпрузите, семейното жилище, използване на фамилното име на бившия съпруг), или въпроси, засягащи децата (напр. споразумение, свързано с родителската отговорност, приложено към споразумението за развод, или споразумение за плащания на издръжка за пълнолетни деца). Преди одобрението от страна на длъжностното лице по гражданското състояние прокуратурата (*Ministério Público*) изготвя становище относно споразумението, доколкото то е свързано с родителска отговорност за малолетни или непълнолетни лица.

Ако семейната медиация се извършва преди предявяването на иск пред съда и **ако нейната единствена цел е да се постигне споразумение относно родителската отговорност за малолетни или непълнолетни лица** (без приложено споразумение за развод или законна раздяла), страните трябва да поискат от компетентния съд да одобри споразумението.

Ако семейната медиация се извършва, докато съдебното дело е висящо, тя протича по следния начин:

При съдебни искове относно родителска отговорност (напр. упражняване на родителските права, правото на лични отношения с децата, издръжката за малолетни или непълнолетни лица) първо има етап на специализирано техническо изслушване и на медиация. Ако страните не постигнат споразумение по време на срещата, на която са били призовани от съдията, той спира преговорите за срок, който варира между два и три месеца, и насочва страните към един от следните алтернативни механизми: медиация, доколкото страните са съгласни или искат да пристъпят към медиация; или специализирано техническо изслушване, което се провежда от службите за техническа оценка на съда. След изтичането на срока на спиране преговорите се възобновяват и ако е било постигнато споразумение по един от посочените по-горе методи, съдията разглежда и одобрява споразумението. Ако не е било постигнато споразумение, делото преминава към съдебна фаза.

Като правило при всички граждански искове, включително тези, засягащи съпрузи (напр. развод и законна раздяла, издръжката между съпрузи и бивши съпрузи, присъждането на семейното жилище, когато няма предварително споразумение) член 273 от Гражданския процесуален кодекс (*Código de Processo Civil*) предвижда възможност съдът да спре производството и да изпрати делото за медиация, освен ако някоя от страните не се противопостави на това.

В съответствие с член 272, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс страните могат да поискат също така да се спре производството по взаимно съгласие за срок от три месеца и през това време да пристъпят към медиация по собствена инициатива.

Ако в посочените по-горе случаи се **постигне споразумение** чрез медиация, докато производствата са висящи, страните трябва **да поискат одобрението му от съда**.

Искове, касаещи семейни въпроси, които са от компетентността на длъжностното лице по гражданското състояние, изискват предварителното съгласие на двете страни, като в противен случай са от компетентността на съдилищата. Поради това пристъпването към медиация по инициатива на страните може да бъде полезно преди образуване на производството. След образуване на производството пред службата по гражданското състояние в член 14, параграф 3 от Законодателен указ № 272/2001 от 13 октомври 2001 г. се предвижда, че длъжностното лице по гражданското състояние трябва да информира съпрузите, които са поискали развод, че съществуват услуги по медиация. Разпоредбата позволява на страните, докато бракоразводното производство по взаимно съгласие е висящо в службата по гражданското състояние, да пристъпят към медиация с цел помирение на съпрузите или преразглеждане на споразумението, свързано с родителската отговорност, приложено към споразумението за развод, когато има искане от страна на прокуратурата в тази връзка.

Избор на публичен или частен медиатор, продължителност и разходи, свързани с медиацията

Като общо правило семейната медиация е с **максимална продължителност от три месеца** въз основа на принципите определени в член 272, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс. Само в изключителни и надлежно обосновани случаи медиацията може да надвиши този срок.

Ако страните пристъпят към **частна медиация**, те трябва да платят възнаграждението на медиатора. Неговият размер, правилата и графикът за провеждане на медиацията са определени в протокола за медиацията, подписан от страните и от медиатора в началото на процедурата по медиация. Министерството на правосъдието поддържа списък на частни и публични медиатори, който страните могат да разгледат, за да изберат частен медиатор.

За да пристъпят към **публична медиация**, страните следва да се свържат със Службата за алтернативно разрешаване на спорове (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) към Генерална дирекция „Правосъдие“ (*Direcção Geral da Política de Justiça*) и да поискат час за предварителна сесия по медиация. Тя може да бъде уговорена по телефона, по електронната поща или чрез онлайн формуляр. При предварителната сесия по медиация между страните и медиатора се подписва протокол за медиацията. Определя се нейната продължителност, насрочват се сесиите и се разясняват процедурните правила.

Разходите за публична семейна медиация са 50 EUR за всяка от страните, независимо от броя на насрочените сесии. Тази такса от 50 EUR се плаща от всяка от страните при започването на публичната медиация. Възнагражденията на медиаторите от публичната система не се поемат от страните. Те се плащат от Генерална дирекция „Правосъдие“ съгласно тарифа, определена по закон.

Сесиите по публична медиация могат да се проведат в помещенията на Генерална дирекция „Правосъдие“ или в помещения, които са предоставени в общината по местопребиваване на страните.
При публичната медиация страните могат да изберат медиатор от списък с публични медиатори. Ако не го направят, Службата за алтернативно разрешаване на спорове към Генерална дирекция „Правосъдие“ определя един от медиаторите от списъка с публични медиатори, избран по ред на последователност, като взема предвид близостта му до района на пребиваване на страните. По принцип това определяне се прави по електронен път.
Ако страните имат право на **правна помощ**, тя може да включва разходите за медиация.

Трансгранична медиация и съвместна медиация

В случай на **трансграничен спор**, при който е невъзможно да се проведат сесии с лично присъствие, е възможно да се използват системи за видеоконферентна връзка с цел да се осъществи медиацията.
В Португалия **медиатори от други държави членки** могат да се регистрират, за да бъдат включени в списъка на семейните медиаторите, изготвян от Министерството на правосъдието (който включва публични и частни медиатори), и също така да бъдат избирани за списъка с публични семейни медиатори (чрез публичен търг). И в двата случая това се извършва при същите условия като тези, приложими за националните медиатори.
В Португалия **съвместната медиация се допуска** както в система за публична медиация, така и в системата за частна медиация. Съвместната медиация може да се проведе по избор на страните или по предложението на медиатора, ако той счита, че това е най-добрият подход във връзка с делото.

Полезни връзки/приложимо законодателство

Посетете уебсайта на Генерална дирекция „Правосъдие“ за:
Национално законодателство в областта на медиацията: Закон № 29/2013 от 19 април 2013 г. (Закон за медиацията);
Списък на публичните и частните семейни медиатори;
Обща информация за семейната медиация.
Искания за публична медиация могат да се отправят чрез обаждане на телефон (+ 351) 808262000 или чрез онлайн формуляра.
За информация относно разходите за публична медиация разгледайте посочената връзка:
Pedir mediação familiar | Justiça.gov.pt (justica.gov.pt)
Цените за частна медиация могат да се различават от тези, посочени за публична медиация.

Заключителна бележка

Съдържащата се в настоящия информационен лист информация е с общ характер и не е изчерпателна. Тя не е обвързваща за звеното за контакт, Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, съдилищата или всяко друго лице. Тя няма за цел да замени консултацията с правен специалист във връзка с приложимото действащо законодателство.

Последна актуализация: 20/12/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.